

RECEPȚIONAT

Agenția Națională pentru Cercetare
și Dezvoltare _____

_____ 2024

AVIZAT

Secția AȘM _____

_____ 2024

RAPORT ȘTIINȚIFIC ANUAL 2024

privind implementarea proiectului din cadrul concursului
național de proiecte de cercetare și inovare "Tinerii Cercetători 2024-2025"

Proiectul: "Fortificarea suportului științific și metodologic pentru reducerea vulnerabilității sociale prin creșterea nivelului incluziunii financiare a grupurilor cu venituri mici"

Cifra proiectului: 24.80012.0807.09TC

Prioritatea strategică: Provocări societale

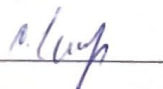
Rectorul Academiei de Studii Economice
din Moldova, Președinte al Senatului

Alexandru STRATAN, m.c.
al AȘM, dr. hab., prof. univ.

Conducătorul proiectului

Cristina UNGUR, dr.

Chișinău 2024

CUPRINS:

1. Scopul etapei 2024
2. Obiectivele etapei 2024
3. Acțiunile planificate pentru realizarea scopului și obiectivelor etapei 2024
4. Acțiunile realizate pentru atingerea scopului și obiectivelor etapei 2024
5. Rezultatele obținute
6. Diseminarea rezultatelor la foruri științifice
7. Impactul științific, social și/sau economic al rezultatelor științifice obținute în cadrul proiectului 2024
8. Colaborare la nivel național în cadrul implementării proiectului 2024
9. Colaborare la nivel internațional în cadrul implementării proiectului 2024
10. Dificultăți în realizarea proiectului: financiare, organizatorice, legate de resursele umane
11. Recomandări, propuneri
12. Lista lucrărilor științifice, științifico-metodice și didactice publicate în anul 2024 (Anexa 1)
13. Rezumatul activității și a rezultatelor obținute în proiect 2024 în limba română și în limba engleză (Anexa 2)
14. Executarea devizului de cheltuieli din contractul de finanțare pentru anul 2024 (Anexa 3)
15. Componenta echipei conform contractului de finanțare pentru anul 2024 (Anexa 4)

1. Scopul etapei 2024 conform proiectului depus la concurs

Fundamentarea conceptuală și metodologică a incluziunii financiare și a vulnerabilității sociale pe bază de venit

2. Obiectivele etapei 2024

1. Delimitarea și descrierea grupurilor sociale cu venituri mici în baza statisticilor existente și a chestionarelor.
2. Identificarea factorilor care contribuie la creșterea vulnerabilității sociale bazate pe venit.
3. Analiza caracteristicilor specifice ale grupurilor cu venituri mici în ceea ce privește accesul la serviciile financiare și nivelul de alfabetizare financiară, în baza unui sondaj.
4. Determinarea limitei de venit pentru dezvoltarea unui comportament financiar incluziv.

3. Acțiunile planificate pentru realizarea scopului și obiectivelor etapei 2024

1. Analiza cadrului științific și legislativ privind incluziunea financiară și vulnerabilitatea socială
2. Identificarea caracteristicilor vulnerabilității sociale
3. Analiza indicatorilor statistici privind veniturile grupurilor sociale
4. Analiza programelor și metodelor de educație financiară a populației din RM
5. Evaluarea nivelului de accesare a serviciilor financiare în RM

4. Acțiunile realizate pentru atingerea scopului și obiectivelor etapei 2024

1. A fost elaborat cadrul teoretic privind incluziunea financiară.
2. Au fost dezvoltate abordările teoretice privind vulnerabilitatea socială bazată pe venit.
3. Au fost stabilite grupurile țintă ale cercetării în baza analizei indicatorilor statistici privind veniturile grupurilor sociale.
4. Au fost analizate și descrise programele privind educația financiară a populației din RM.
5. A fost evaluat nivelul de accesare a serviciilor financiare în RM pe principalele componente: servicii bancare, asigurări, economii, creditare.

5. Rezultatele obținute (descriere narativă 3-5 pagini)

Analiza cadrului științific și legislativ privind incluziunea financiară denotă că noțiunea nu poate fi analizată fără delimitarea teoretică a excluziunii financiare. Astfel, în rapoartele Uniunii Europene întâlnim definiția de excluziune financiară dată de experți încă în anul 2008 prin care *Excluziunea financiară se referă la un proces prin care oamenii întâmpină dificultăți în accesarea și/sau utilizarea principalelor servicii și produse financiare de pe piață, care sunt adecvate nevoilor lor și le permit să ducă o viață socială normală în societatea din care fac parte*¹. Același raport susține că excluziunea financiară afectează disproporționat anumite grupuri de persoane, indiferent de gradul de excluziune predominant în țara lor. Cei mai vulnerabili sunt oamenii cu venituri mici, inclusiv șomerii, părinții singuri care îngrijesc copiii, precum și persoanele care nu pot lucra din cauza bolilor sau dizabilităților. În noile state membre, pensionarii se confruntă, de asemenea, cu

¹ European Commission, 2008. Financial Services Provision and Prevention of Financial Exclusion. <https://www.bristol.ac.uk/media-library/sites/geography/migrated/documents/pfrc0806.pdf>

niveluri ridicate de excluziune financiară. Cauzele pot varia de la lipsa infrastructurii bancare în anumite zone, până la cerințele restrictive ale instituțiilor financiare, cum ar fi documentația dificil de obținut, costurile ridicate sau lipsa de educație financiară.

În opinia noastră, **conceptul de excluziune financiară** este un fenomen complex, dar care poate fi definit într-un mod simplu ca dificultate sau imposibilitate de a accesa și utiliza principalele produse și servicii financiare necesare pentru a funcționa într-o societate modernă. Pe de altă parte, **Incluziunea financiară** reprezintă un obiectiv de combatere a acestei excluziuni, vizând deschiderea accesului și utilizarea adecvată a produselor financiare pentru toți cetățenii, indiferent de statutul lor socio-economic sau juridic. Nu este suficient ca oamenii să aibă acces la o bancă sau la un cont, ci trebuie să aibă acces la produse financiare adaptate nevoilor lor reale și să înțeleagă cum să le folosească eficient. În caz contrar, excluziunea se poate manifesta chiar și atunci când accesul formal există.

În cadrul fundamentării metodologice realizate a fost stabilit că incluziunea financiară are două aspecte principale: primul se referă la programe de **educație financiară**, iar al doilea - la programe de facilitare a **accesului la produse și servicii financiare**.

Prin urmare, putem afirma că incluzivitatea financiară este un drept important al cetățenilor și o necesitate pentru un mediu social și economic echitabil. Inițiativele de promovare a accesului și utilizării eficiente a serviciilor financiare trebuie să fie personalizate și accesibile pentru toată populația, pentru a combate excluziunea și a susține coeziunea socială.

În rezultatul cercetării am stabilit elementele definitorii ale incluziunii financiare și anume: accesul la produse financiare de bază, cum ar fi: servicii bancare, creditare, economii și asigurări.

Cercetările efectuate arată că, la nivel mondial, 76% din populația globală deține cel puțin un cont bancar. În mare parte acest indicator se datorează restricțiilor impuse de legislație, oamenii fiind obligați să dețină un cont bancar pentru a primi salarii, a efectua transferuri guvernamentale sau pentru remitențe interne. O consecință favorabilă a digitalizării produselor financiare constă în faptul că, odată cu primirea unor plăți digitale, oamenii sunt mai dispuși să folosească și alte servicii financiare, precum depozitarea, economisirea și împrumutul de bani. Accelerarea utilizării serviciilor financiare digitale a avut loc după pandemia COVID-19. Astfel, mai mult de o treime dintre adulții din economiile în curs de dezvoltare care au efectuat pentru prima dată o plată digitală folosind cardul, telefonul sau internetul, au făcut acest lucru pentru prima dată după începutul pandemiei.

Prin urmare, considerăm că digitalizarea proceselor financiare și apariția banilor virtuali au devenit un facilitator important al incluziunii financiare.

Analiza indicatorilor statistici demonstrează că, la nivel global, se atestă variații majore în accesul la produse financiare în dependență de diferențele regionale și contextuale. Datele Băncii Mondiale pentru anul 2021 demonstrează că în economiile cu venituri mici, rata de deținere a conturilor bancare variază de la 6% în Sudanul de Sud la 66% în Uganda. Printre economiile cu venituri medii, Thailanda se remarcă prin cea mai mare rată de deținere a conturilor cu 96%. În Republica Moldova această rată este de 63%. Din acest considerent, este important ca politicile de creștere a incluziunii financiare să fie adaptate în funcție de condițiile economice specifice fiecărei țări. Totodată, aceste date evidențiază oportunitățile pentru extinderea incluziunii financiare prin extinderea numărului de persoane care dețin un cont bancar, ceea ce ar putea facilita accesul la servicii financiare mai largi pentru populația vulnerabilă.

În fundamentarea noțiunii de educație financiară, bazată pe analiza studiilor de specialitate și pe rapoartele organizațiilor internaționale, am stabilit că este important de menționat că educația financiară are ca scop alfabetizarea financiară și ține de capacitatea de a înțelege și a utiliza eficient concepte și abilități financiare esențiale. Astfel, alfabetizarea financiară trebuie percepută nu doar ca pe cunoașterea și înțelegerea conceptelor și riscurilor financiare, ci și ca pe abilitatea, motivația și încrederea de a aplica aceste cunoștințe pentru a lua decizii financiare eficiente. Această competență este esențială pentru îmbunătățirea bunăstării financiare individuale și a economiei în ansamblu, precum și pentru a asigura participarea la viața economică. Prin urmare, alfabetizarea financiară poate fi conceptualizată ca o combinație de conștientizare financiară, cunoștințe, abilități, atitudini și comportamente necesare pentru a lua decizii financiare solide și, în final, pentru a atinge bunăstarea financiară individuală.

Studiul efectuat ne-a permis să deducem trei **direcții de impact al alfabetizării financiare**:

- Crește autonomia și încrederea în gestionarea finanțelor proprii, reducând stresul financiar și contribuind la creșterea nivelului de trai – impact la nivel individual.
- Un nivel ridicat de alfabetizare financiară contribuie la stabilitatea economică generală, reducând dependența de ajutoare sociale și diminuând inegalitățile economice – impact social.
- O populație bine educată financiar sprijină creșterea economică, deoarece oamenii sunt mai predispuși să investească în mod productiv și să susțină dezvoltarea pe termen lung – impact economic.

Așadar, **alfabetizarea financiară** este rezultatul pe care dorim să-l obținem prin **educația financiară**. Educația financiară reprezintă procesul de învățare, iar alfabetizarea financiară este rezultatul acestei învățări.

Cercetările efectuate au condus la dezvoltarea abordărilor teoretice privind vulnerabilitatea socială bazată pe venit, și anume. Am stabilit că în ultimii ani asistăm la o creștere a veniturilor populației, mult mai accentuată în mediul urban comparativ cu mediul rural. Veniturile din 2023, raportate la începutul perioadei de analiză, sunt de 1,8 ori mai înalte în mediul urban și de 1,6 ori mai înalte în mediul rural. Este important să menționăm că în structura veniturilor primează salariul, acesta reprezentând jumătate din veniturile disponibile, iar în timp crește și ponderea care revine din prestațiile sociale, aceasta fiind la nivel de 20% în 2023. Astfel, practic 70% din veniturile disponibile reprezintă suma cumulată a salariului și a prestațiilor sociale. Structura veniturilor și în special creșterea ponderii prestațiilor sociale reprezintă un ecou al instabilității socioeconomice prin care trece Republica Moldova în ultimii doi ani.

Unul din momentele critice este raportul dintre veniturile disponibile ale populației și cheltuieli. La începutul perioadei analizate populația din mediul urban raporta diferențe mai mici între venituri și cheltuieli. Totuși, către anul 2021 situația s-a modificat, iar în 2023 populația din mediul urban a ajuns să raporteze o diferență pozitivă mai mare comparativ cu cea observată în mediul rural. Este important să menționăm că datele disponibile indică faptul că puțin peste 40% din cheltuieli populației revin pentru produsele alimentare și băuturi nealcoolice, iar aproximativ 20% pentru serviciile comunale ale gospodăriei. Această structură a cheltuielilor indică un model de consum destul de deficitar, care ar asigura, în mare parte doar strictul necesar.

O diferență atât de mică între venituri și cheltuieli subliniază faptul că cei mai mulți se limitează doar la strictul necesar. Acest fapt este confirmat și de datele Barometrului de Opinie

Publică. Aproximativ 40% din respondenți și-au apreciat veniturile ca fiind suficiente doar pentru strictul necesar, iar 21% au menționat că nu le ajunge nici pentru strictul necesar.

Situația economică deficitară la nivel general indică și asupra unor inegalități și la niveluri mai specifice. Astfel, pentru identificarea grupurilor celor mai vulnerabile au fost analizate datele cu privire la venituri și raportul acestora cu cheltuielile la diferite nivele de dezagregare.

Analiza datelor cu privire la veniturile populației în funcție de statutul socio-economic a demonstrat că lucrătorii pe cont propriu în agricultură reprezintă unul din grupurile cu cele mai scăzute venituri. Un alt grup vulnerabil este reprezentat de pensionari. Faptul că anume aceste două grupuri de populație dețin cele mai scăzute venituri este în mare parte legat de structura veniturilor, unde prevalează salariul și apoi prestațiile sociale. Astfel, ambele grupuri sunt private în mare parte de beneficiile aduse de salariu, sursa lor principală de venit fiind constituită de prestațiile sociale.

Raportarea veniturilor la cheltuieli în dependență de statutul socio-economic a evidențiat deficiențele majore cu care se confruntă lucrătorii pe cont propriu în agricultură. Situația dificilă a pensionarilor este reconfirmată și de raportul dintre venituri și cheltuieli. Totuși situația pensionarilor este relativ mai bună comparativ cu lucrătorii pe cont propriu în agricultură. Dinamica generală prezintă o tendință de îmbunătățire, însă aceasta în mare parte poate fi remarcată pentru salariați și lucrătorii pe cont propriu în activități neagricole. Pentru lucrătorii pe cont propriu în agricultură și pensionari schimbările în raportul dintre venituri și cheltuieli au loc la un ritm mult prea scăzut, care mai degrabă poate fi considerat o stagnare decât o îmbunătățire semnificativă a situației.

Un alt indicator stabilit în baza căruia putem identifica anumite vulnerabilități din perspectiva veniturilor este vârsta capului gospodăriei. Pe întreaga perioadă de observație, familiile în care capul gospodăriei are 65 de ani și mai mult dețin cele mai scăzute venituri. Dacă în cazul persoanelor de 65 de ani și mai mult explicația se bazează în mare parte pe faptul că principala sursă de venit în cazul lor rămâne în exclusivitate pensia, atunci situația este destul de ambiguă în cazul familiilor în care vârsta capului gospodăriei este între 30 și 49 ani. Aparent, în cadrul acestui interval de vârstă persoanele sunt într-o perioadă de productivitate maximă, dar, totodată, au și anumite cerințe destul de înalte legate de consum.

Nivelul de studii este o altă caracteristică care are un impact major asupra veniturilor gospodăriei. Pe de o parte, venitul este legat de anumite oportunități de angajare și respectiv venit, iar pe de altă parte nivelul de studii determină și prezența sau deținerea unor abilități de gestionare a veniturilor și a finanțelor în general. Datele disponibile care au fost analizate, indică asupra prezenței unui decalaj substanțial între veniturile populației în dependență de nivelul de studii deținut. Persoanele cu un nivel redus de educație au, de regulă, venituri scăzute, ceea ce le plasează în categorii cu risc ridicat de vulnerabilitate și, implicit, de excluziune, inclusiv din punct de vedere financiar.

În rezultatul analizei indicatorilor statistici privind veniturile grupurilor sociale am delimitat grupurile țintă pentru analiza ulterioară și anume: pensionarii, lucrătorii pe cont propriu în agricultură, persoanele cu nivel redus de studii și persoanele cu dizabilități. Raportând grupurile delimitate la numărul total de populație, am stabilit că ponderea cea mai relevantă pentru studiul nostru o dețin pensionarii și acest grup va reprezenta ținta cercetărilor ulterioare.

Analiza programelor privind educația financiară a populației din Republica Moldova denotă o orientare accentuată spre populația tânără, în special copii și studenți. Programe de educație financiară orientate către adulți, mai ales pensionari sunt puține și sunt promovate preponderent prin

canale digitale care nu sunt accesibile acestui grup social. Prin urmare, este important ca programele de educație financiară să fie adaptate la nevoile grupurilor social vulnerabile.

În rezultatul analizei nivelului de accesare a serviciilor financiare în RM pe principalele componente a fost stabilit că există rezerve, în special la indicatorii *investiții* și asigurări. Pentru indicatorul *credite* și *economii* se atestă un nivel mai ridicat.

Prin urmare, au fost deduse următoarele concluzii. În Republica Moldova există o lacună la capitolul incluziunii financiare ceea ce sporește vulnerabilitatea socială, în special pentru grupurile cu venituri mici. Este necesară elaborarea unei Strategii Naționale de Educație Financiară care necesită un suport consistent teoretic și metodologic. Nevoile oamenilor cu venituri mici trebuie identificate și luate în calcul la elaborarea programelor de incluziune financiară. În acest sens, în cadrul proiectului dat a fost elaborat un sondaj pentru grupurile țintă. În Republica Moldova există capacități tehnice și produse financiare care pot asigura un nivel înalt de incluziune financiară, problema majoră rămânând educația financiară, cunoștințele și abilitățile oamenilor de a accesa produse financiare.

6. Diseminarea rezultatelor la foruri științifice

- 1) Participarea cu raport a membrilor echipei Ungur Cristina, Pahomii Irina și Heghea Ecaterina la Conferința științifică internațională „Dezvoltarea economico-socială durabilă a Euroregiunilor și a zonelor transfrontaliere”, ediția a XX-a. 25-26 octombrie, Iași, România.

- 2) Participarea cu raport a dlui Mihai Ciobanu la Conferința Internațională Științifico-Practică „Creșterea economică în fața provocărilor globale: consolidarea economiilor naționale și reducerea inegalităților sociale”, 10-11 octombrie 2024, Chișinău.

- 3) Participarea la "Всеукраїнський форум "Фінансова грамотність"", organizat de către Освітня платформа «4 PEOPLE» și ГО «Агенція сталого розвитку та освітніх ініціатив», 19 листопада 2024 р. (19.11.2024)

7. Impactul științific, social și/sau economic al rezultatelor științifice obținute în cadrul proiectului

Rezultatele științifice obținute în cadrul cercetării din anul 2024 au un impact semnificativ la nivel științific, social și economic, contribuind la înțelegerea și promovarea incluziunii financiare în Republica Moldova.

Impactul științific este dat de cadrul teoretic dezvoltat privind incluziunea financiară a grupurilor sociale vulnerabile din punct de vedere a veniturilor. Fundamentarea teoretică a acestui fenomen va servi drept bază pentru dezvoltarea politicilor de incluziune și susținere a grupurilor vulnerabile. Totodată, acest cadru poate fi folosit ca suport pentru studii ulterioare în domeniul economiei și al politicilor publice, contribuind la extinderea cunoștințelor teoretice și metodologice în domeniul incluziunii financiare.

Impactul social este reflectat prin faptul că identificarea principalelor grupuri vulnerabile afectate de excluziunea financiară și a factorilor care conduc la aceasta, va oferi posibilitatea de a crea și dezvolta programe de incluziune financiară adaptate la necesitățile grupurilor stabilite și astfel va reduce inegalitățile sociale. Educația financiară, considerată o prioritate, poate îmbunătăți autonomia și reziliența economică a indivizilor, reducând stresul financiar și facilitând o mai bună gestionare a resurselor. Accesul îmbunătățit la servicii financiare poate contribui la creșterea coeziunii sociale, promovând incluziunea economică a tuturor categoriilor de populație, inclusiv a celor din mediul rural sau din rândul pensionarilor.

Impactul economic derivă din rolul incluziunii financiare în sprijinirea dezvoltării economice durabile. Accesul sporit la servicii financiare poate stimula consumul, economisirea și investițiile, creând premise pentru creșterea economică. În plus, programele de educație financiară pot avea un efect multiplicator asupra economiei. Prin creșterea gradului de alfabetizare financiară și a capacității populației de a utiliza în mod eficient resursele disponibile se reduce din povara statului pentru susținerea financiară a grupurilor vulnerabile.

Prin urmare, abordarea integrată a problemelor legate de incluziunea financiară și prin propunerea de soluții concrete, rezultatele cercetării au potențialul de a genera schimbări durabile la nivel societal, sprijinind o dezvoltare economică mai echitabilă și reducând vulnerabilitățile sociale. Strategiile propuse pot ghida decidenții politici și organizațiile interesate în implementarea unor politici publice eficiente și incluzive.

8. Colaborare la nivel național în cadrul implementării proiectului (opțional)

9. Colaborare la nivel internațional în cadrul implementării proiectului (opțional)

Participarea la cursul de instruire online „Financial Tracking and Analysis” organizat de UNICEF (27.11.2024)

10. Dificultățile în realizarea proiectului: financiare, organizatorice, legate de resursele umane etc. (opțional)

În procesul de realizare a proiectului au fost întâmpinate dificultăți la publicarea lucrărilor științifice. În special, dificultățile se referă la perioada lungă de editare din partea redactorilor ceea ce face imposibilă raportarea lucrărilor publicate cu indicarea depozitului electronic internațional, național sau instituțional în care aceasta este înregistrată, precum și adresa electronică la care poate fi accesată lucrarea. Chiar dacă efortul cercetătorilor a fost realizat și etapa de recenzare a lucrărilor științifice a fost trecută cu succes, totuși procesul de publicare a articolelor, inestimabil de îndelungat, rămâne a fi o problemă.

11. Recomandări, propuneri (opțional).

Conducătorul de proiect

Cristina Ungur

Cristina Ungur, dr.

Data:

12. 2024

L.S.

Lista lucrărilor științifice, științifico-metodice și didactice publicate în anul 2024 în cadrul proiectului

Fortificarea suportului științific și metodologic pentru reducerea vulnerabilității sociale prin creșterea nivelului incluziunii financiare a grupurilor cu venituri mici

4. Articole în reviste științifice

4.2. în alte reviste din străinătate recunoscute

1) PAHOMII, I. Exploring patterns of economic security and sustainability across demographic groups. *Financial Studies*. Nr. 4/24, Volume 28 – în ediție.

6. Articole în materiale ale conferințelor științifice

6.1. în lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare)

2) UNGUR, C.; PAHOMII, I. Developing theoretical approaches to income-based social vulnerability. În Culegerea Conferinței internaționale ”Dezvoltarea Economico-socială Durabilă a Euroregiunilor și a Zonelor Transfrontaliere”, 25 octombrie 2024, Iași, România – în ediție.

6.2. în lucrările conferințelor științifice internaționale (Republica Moldova)

3) CIOBANU, M. Theoretical approaches to social vulnerability of the population. In: International Scientific-Practical Conference “Economic Growth in the Face of Global Challenges. Consolidation of National Economies and Reduction of Social Inequalities”, XVIIIth edition, October 10-11, 2024, Chisinau, Republic of Moldova, 2024, Vol.3 <https://www.ince.md/wp-content/uploads/2024/10/PROGRAMA-conferinta-2024.pdf>

9. Brevete de invenții și alte obiecte de proprietate intelectuală, materiale la saloanele de invenții

1) Medalia de bronz obținută la Expoziția Internațională de Inovație și Transfer Tehnologic EXCELLENT IDEA 2024, 20-22 septembrie 2024, Chișinău.

Rezumatul activității și a rezultatelor obținute în proiect în anul 2024

Cercetarea efectuată în cadrul proiectului în anul 2024 a avut ca scop analiza teoretică și metodologică a incluziunii financiare în Republica Moldova, elaborând un cadru teoretic detaliat și identificând grupurile sociale vulnerabile. Prin delimitarea incluziunii financiare de excluziunea financiară, s-a evidențiat că aceasta din urmă afectează disproporționat anumite grupuri, precum persoanele cu venituri mici, șomerii, părinții singuri, pensionarii și lucrătorii pe cont propriu în agricultură. Factorii care contribuie la excluziunea financiară includ lipsa infrastructurii bancare, cerințele restrictive ale instituțiilor financiare, costurile ridicate și lipsa educației financiare.

Analiza a demonstrat că accesul la servicii financiare, precum conturi bancare, credite, economii și asigurări, determină nivelul incluziunii financiare, reduce vulnerabilitatea socială și sprijină dezvoltarea economică. În 2021, rata deținătorilor de conturi bancare în Moldova a fost de 63%, comparativ cu media globală de 76%. În ciuda progreselor, disparitățile regionale și contextuale rămân semnificative, subliniind necesitatea adaptării politicilor la specificul local.

Educația financiară a fost identificată drept o prioritate, fiind considerată fundamentul alfabetizării financiare. Aceasta contribuie la creșterea autonomiei financiare, reducerea stresului economic și îmbunătățirea stabilității generale. În Republica Moldova, programele existente sunt orientate în principal către tineri, în timp ce adulții, în special pensionarii și persoanele din mediul rural, au acces limitat la astfel de inițiative. Este necesară dezvoltarea unor programe adaptate la nevoile specifice ale grupurilor vulnerabile.

Analiza indicatorilor statistici privind veniturile grupurilor sociale a arătat că principalele surse sunt salariile (50%) și prestațiile sociale (20%). Diferențele dintre venituri și cheltuieli sunt minime, ceea ce indică un consum limitat la strictul necesar. Grupurile vulnerabile, cum ar fi pensionarii și lucrătorii pe cont propriu în agricultură, se confruntă cu dificultăți economice majore, având venituri insuficiente pentru a acoperi cheltuielile de bază.

Cercetarea a identificat două direcții principale pentru promovarea incluziunii financiare: educația financiară și facilitarea accesului la produse și servicii financiare. În plus, digitalizarea serviciilor financiare s-a dovedit a fi un facilitator important al incluziunii, mai ales după pandemia COVID-19, când mai multe persoane au început să utilizeze plăți digitale și alte produse financiare. Cu toate acestea, digitalizarea trebuie să fie completată de inițiative care să asigure accesibilitatea și înțelegerea acestor servicii pentru toate categoriile de populație.

În concluzie, cercetarea a evidențiat că incluziunea financiară este importantă pentru coeziunea socială și dezvoltarea economică echitabilă. Este nevoie de o Strategie Națională de Educație Financiară, bazată pe un suport teoretic solid și pe date relevante. Aceasta trebuie să fie orientată spre nevoile grupurilor vulnerabile, asigurând accesul egal la produse financiare și dezvoltând competențele necesare pentru utilizarea acestora. În Republica Moldova există resurse tehnice și infrastructură pentru a crește nivelul incluziunii financiare, însă educația financiară rămâne principala provocare.

The research conducted within the project in 2024 aimed at the theoretical and methodological analysis of financial inclusion in the Republic of Moldova, developing a detailed theoretical framework and identifying vulnerable social groups. By delimiting financial inclusion from financial exclusion, it was highlighted that the latter disproportionately affects certain groups, as well as low-income individuals, the unemployed, single parents, retirees and self-employed workers in agriculture. Factors contributing to financial exclusion include the lack of banking infrastructure, restrictive requirements of financial institutions, high costs and lack of financial education.

The analysis demonstrated that access to financial services, such as bank accounts, loans, savings and insurance, is essential to reduce social vulnerability and support economic development. In 2021, the rate of bank account holders in Moldova was 63%, compared to the global average of 76%. Despite progress, regional and contextual disparities remain significant, highlighting the need to adapt policies to local specificities.

Financial education was identified as a priority, being considered fundamental to financial literacy. It contributes to increasing financial autonomy, reducing economic stress and creating overall stability. In Moldova, existing programs are mainly aimed at young people, while adults, especially pensioners and people from rural areas, have limited access to such initiatives. It is necessary to develop programs adapted to the specific needs of vulnerable groups.

The analysis of statistical indicators on the income of social groups showed that the main sources are salaries (50%) and social benefits (20%). The differences between income and expenditure are minimal, which indicates a consumption limited to the bare minimum. Vulnerable groups, such as pensioners and self-employed workers in agriculture, face major economic difficulties, with insufficient income to cover basic expenses.

The research identified two main directions for promoting financial inclusion: financial education and facilitating access to financial products and services. In addition, the digitalization of financial services has proven to be an important enabler of inclusion, especially after the COVID-19 pandemic, when more people started using digital payments and other financial products. However, digitalization needs to be complemented by initiatives to ensure the accessibility and understanding of these services for all categories of the population. In conclusion, the research highlighted that financial inclusion is important for social cohesion and equitable economic development. A National Financial Education Strategy is needed, based on solid theoretical support and relevant data. It must be oriented towards the needs of vulnerable groups, ensuring equal access to financial products and developing the necessary skills to use them. In the Republic of Moldova, there are technical resources and infrastructure to increase the level of financial inclusion, but education remains the main challenge.

Conducătorul de proiect

C. Ungur

Ungur Cristina, dr.

Data:

15.12.2024

Executarea devizului de cheltuieli,
conform anexei nr. 2.3 din contractul de finanțare pentru anul 2024

Cifrul proiectului: 24.80012.0807.09TC

Cheltuieli, mii lei				
Denumirea	Cod		Anul de gestiune	
	Eco (k6)	Aprobat	Modificat +/-	Precizat
Deplasări în interes de serviciu peste hotare	222720	11,28		11,28
Servicii de cercetări științifice	222930	125,42		125,42
Total		136,7		136,7

Rector ASEM

Alexandru STRATAN, m.c.al AȘM, dr.hab., prof. univ

Contabil (economist)

Nadejda GUȚU

Conducătorul de proiect

Cristina UNGUR

Data: 05.12.2024

Compoența echipei conform contractului de finanțare 2024

Cifrul proiectului 24.80012.0807.09TC

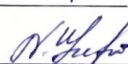
Echipa proiectului conform contractului de finanțare (la semnarea contractului) pentru 2024						
Nr	Nume, prenume (conform contractului de finanțare)	Anul nașterii	Titlul științific	Norma de muncă conform contractului	Data angajării	Data eliberării
1.	Ungur Cristina	1979	dr.,	0,5	15.07.2024	31.12.2025
2.	Gribincea Corina	1980	dr.,	0,25	15.07.2024	31.12.2025
3.	Heghea Ecaterina	1986		0,25	15.07.2024	31.12.2025
4.	Ciobanu Mihai	1991		0,25	15.07.2024	31.12.2025
5.	Pahomii Irina	1992		0,5	15.07.2024	31.12.2025
6.	Bejenaru Iulia	1998		0,25	15.07.2024	31.12.2025

Rector ASEM

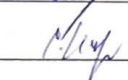
Alexandru STRATAN, m.c.al AȘM, dr.hab., prof. univ

Contabil (economist)

Nadejda GUȚU

Conducătorul de proiect

Cristina UNGUR

Data: 05.12.2024

L.S.

INFORMAȚIE SUPLIMENTARĂ

1. **Nu vor fi examinate rapoartele care sunt incomplete**, lipsesc toate semnăturile și parafa instituției sau nu respectă cerințele de tehnoredactare.
2. Rapoartele anuale privind implementarea proiectelor ce implică activități de cercetare **pe animale** vor fi însoțite de avizul Comitetului de etică național/instituțional în corespundere cu HG nr.318/2019 *privind aprobarea Regulamentului cu privire la organizarea și funcționarea Comitetului național de etică pentru protecția animalelor folosite în scopuri experimentale sau în alte scopuri științifice* (https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=115171&lang=ro).
3. Rapoartele anuale privind implementarea proiectelor ce implică activități de cercetare **cu implicarea subiecților umani** vor fi însoțite de avizul Comitetului instituțional de etică a cercetării, în corespundere cu prevederile *Convenției europene pentru protecția drepturilor omului și a demnității ființei umane față de aplicațiile biologiei și medicinei*, adoptată la Oviedo la 04.04.1997, semnată de către RM la 06.05.1997, **ratificată prin Legea nr. 1256-XV din 19.07.2002, în vigoare pentru RM din 01.03.2003**) și a protocoalelor adiționale.
4. **Nu pot fi prezentate informații identice în Rapoartele anuale ale mai multor proiecte.**
5. Se acceptă publicațiile în care expres sunt stipulate datele de identificare ale proiectului (denumire și/sau cifrul).
6. **Cerințe de tehnoredactare a Raportului:**
 - a) Se va exclude textul în culoare roșie din raport, întrucât reprezintă precizări referitor la informația solicitată.
 - b) Câmpurile cu mențiunea „*optional*” se completează dacă sunt rezultate ce se încadrează în activitățile respective. În absența rezultatelor, câmpurile rămân **necompletate (nu se exclud rubricile respective)**.
 - c) Raportul se completează cu caractere TNR – 12 pt, în tabelele referitor la buget și personal – 11 pt; interval 1,15 linii; margini: stânga – 3 cm, dreapta – 1,5 cm, sus/jos – 2 cm.
 - d) **Copertarea se va face după modelul european – spirală.**

**Extras din procesul verbal nr.5
al şedinţei Consiliul ştiinţific al
Institutului Naţional de Cercetări Economice,
Academia de Studii Economice din Moldova**

31 octombrie 2024

Au participat 11 din 12 membri ai
Consiliului ştiinţific INCE

**Cu privire la rezultatele implementării în anul 2024 a proiectelor pentru tineri cercetători,
elaborate în cadrul INCE, ASEM**

S-a discutat

Rezultatele ştiinţifice privind executarea proiectelor de cercetare şi inovare, în cadrul concursului pentru Tineri cercetători:

- 1) 24.80012.0807.09TC „Fortificarea suportului ştiinţific şi metodologic pentru reducerea vulnerabilităţii sociale prin creşterea nivelului incluziunii financiare a grupurilor cu venituri mici”, conducător Ungur Cristina, dr.

S-A DECIS:

De aprobat rezultatele ştiinţifice obţinute în cadrul proiectului de cercetare şi inovare pentru Tineri cercetători 24.80012.0807.09TC „Fortificarea suportului ştiinţific şi metodologic pentru reducerea vulnerabilităţii sociale prin creşterea nivelului incluziunii financiare a grupurilor cu venituri mici”, conducător Ungur Cristina, dr.

VOTAT UNANIM

Preşedintele Consiliului ştiinţific
dr. hab. conf. cerc.

Olga GAGAUZ

Secretarul ştiinţific al Consiliului
dr., conf. cerc.

Angela TIMUŞ

DECIZIA nr. 6/4
Senatului ASEM
din 09 decembrie 2024

Luând act de raportul științific anual 2024 privind implementarea proiectului din cadrul concursului „Tineri cercetători pentru anii 2024-2025”, „Fortificarea suportului științific și metodologic pentru reducerea vulnerabilității sociale prin creșterea nivelului incluziunii financiare a grupurilor cu venituri mici”, înscris în Registrul de stat al proiectelor din sfera științei și inovării cu cifrul: 24.80012.0807.09TC, prezentat de directorul de proiect *dna Ungur Cristina, dr.*, Senatul ASEM constată că pe parcursul anului 2024 au fost realizate cu succes obiectivele planificate. La realizarea proiectului au participat 6 persoane, dintre care 2 dr., 3 doctoranzi și 1 masterand, cu vârste de până la 40 de ani. Valoarea finanțării pentru anul 2024 a constituit 136,7 mii lei.

Considerând obiectivele și acțiunile planificate pentru acest an, eforturile echipei de cercetare s-au materializat în următoarele rezultate:

1. A fost elaborat cadrul teoretic privind incluziunea financiară și dezvoltate abordările teoretice privind vulnerabilitatea socială bazată pe venit
2. Au fost stabilite grupurile țintă ale cercetării în baza analizei indicatorilor statistici privind veniturile grupurilor sociale
3. Au fost analizate și descrise programele privind educația financiară a populației din Republica Moldova
4. A fost evaluat nivelul de accesare a serviciilor financiare în Republica Moldova pe principalele componente: servicii bancare, asigurări, economii, creditare
5. Au fost elaborate 3 lucrări științifice și obținută Medalia de bronz în cadrul unei expoziții internaționale
6. Membrii echipei au participat la 3 foruri științifice internaționale și la un curs de instruire organizat de UNICEF.

Pentru anul 2025, în cadrul proiectului nominalizat sunt preconizate următoarele rezultate: formarea unui cadru analitic și metodologic pentru dezvoltarea serviciilor financiare accesibile și sustenabile adaptate la nevoile grupurilor sociale cu venituri mici; elaborarea și publicarea a 3 lucrări în reviste științifice specializate și în materialele Conferințelor Științifice; organizarea unui eveniment științific.

În urma celor consemnate **Senatul ASEM**,

DECIDE:

1. A aproba rezultatele activității de cercetare științifică în anul 2024 în cadrul proiectului de cercetare și inovare „Fortificarea suportului științific și metodologic pentru reducerea vulnerabilității sociale prin creșterea nivelului incluziunii financiare a grupurilor cu venituri mici”, înscris în Registrul de stat al proiectelor din sfera științei și inovării cu cifrul: 24.80012.0807.09TC, director de proiect *dna Ungur Cristina, dr.*
2. A transmite raportul anual al proiectului, însoțit de decizia Senatului ASEM, către Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare până la 10 decembrie 2024 pe suport de hârtie (3 exemplare) și electronic (versiuni identice), (responsabil: directorul de proiect).

Președintele Senatului ASEM,
dr. habilitat, profesor universitar,
membru corespondent al AȘM

Alexandru STRATAN
Alexandru STRATAN

Secretar Științific al Senatului ASEM

Diana BRAGOI
Diana BRAGOI